

«ΓΑΖΑ ΕΙΝΑΙ... Μαθήματα επιβίωσης»- Εκπαιδευτικό Υλικό

Βασισμένο στην παράσταση σε σκηνοθεσία Μάνιας Παπαδημητρίου
Συγγραφή υλικού: Σόνια Μολογούση, Ηρώ Ποταμούση
Σε συνεργασία με το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
2011

Το εκπαιδευτικό υλικό απευθύνεται κυρίως σε μαθητές και εκπαιδευτικούς και περιλαμβάνει προτεινόμενες πηγές έρευνας, δραστηριότητες, θέματα για συζήτηση και για διερεύνηση μέσα στην τάξη ή έξω από αυτή. Οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι ενδεικτικές και είναι έτσι διαμορφωμένες ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανάλογα με το χρόνο αλλά και την εμπειρία του κάθε εκπαιδευτικού σε συσχέτιση πάντα με τη δυναμική της ομάδας του.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ : Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο

- The Gaza Monologues <http://www.thegazamonologues.com/>
- Theatre without Borders <http://www.theatrewithoutborders.com/node/1778>
- United Nations – ‘The Gaza Monologues travel to New York’
<http://www.un.org/news/dh/pdf/english/2010/29112010.pdf>
- Μονόλογοι από τη Γάζα – Τα Κείμενα
http://www.theatroedu.gr/index.php?option=com_content&id=1717%3A2010-11-13-10-30-27&Itemid=139&lang=el
- Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση – Μονόλογοι από τη Γάζα
http://www.theatroedu.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1502%3A2010-08-31-11-27-48&catid=159%3A---&Itemid=437&lang=el
- Closed Zone- Short Israeli Animation about Gaza Strip
<http://www.youtube.com/watch?v=Hzqw7oBZT8k>
- Occupation 101: Βραβευμένο ντοκιμαντέρ για τις ρίζες της σύγκρουσης ανάμεσα σε Ισραήλ και Παλαιστίνη και την ανάμειξη της Αμερικανικής κυβέρνησης
<http://www.youtube.com/watch?v=LgogkbpRw>
- Γάζα ερχόμαστε: βραβευμένο ντοκιμαντέρ Το ντοκιμαντέρ αναφέρεται στην προσπάθεια των ριψοκίνδυνων Ελλήνων και ξένων ακτιβιστών που κατάφεραν με δυο ελληνικά παραδοσιακά καΐκια να σπάσουν τον παράνομο αποκλεισμό της Γάζας που έχει επιβάλει το Ισραήλ εδώ και 41 χρόνια.
http://www.dailymotion.com/video/xexd3w_yyyy-yyyyyyyy_shortfilms

Έντυπο υλικό

- «Μονόλογοι απ’ τη Γάζα – τα κείμενα»
Εκδόσεις: Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι παρακάτω δραστηριότητες είναι χωρισμένες με άξονα κάποιες από τις θεματικές που θέτει η παράσταση και τα κείμενα:

Ελευθερία & ανελευθερία, Ταυτότητα, Σχέσεις, Αλλαγή, Φόβοι & Όνειρα , Παρελθόν & Μέλλον

1. Εισαγωγικές δραστηριότητες

- Φράσεις από τους μονολόγους: προς σκέψη, σχολιασμό ή αυτοσχεδιασμό:
  - « Η Γάζα είναι σαν τον Φοίνικα...»
  - «Αν ήμουν πρωθυπουργός θα...»

- « Η Γάζα αλλάζει κάθε μέρα, γι' αυτό αλλάζουν και τα όνειρά μου...»
- «Κανείς δε φαίνεται να νοιάζεται...»

➤ *Γάζα;*

Παρακολουθούμε το βιντέο Closed Zone- Short Israeli Animation About Gaza Strip (<http://www.youtube.com/watch?v=Hzqw7oBZT8k>)

Τα παιδιά φτιάχνουν με τα θρανία και τις καρέκλες τους το σχήμα της Γάζας στο χάρτη. Οι δραστηριότητες μπορούν να λάβουν χώρα μέσα σε αυτήν την οριοθετημένη περιοχή.

➤ *Η διαδρομή*

Όλοι διαλέγουν ένα σημείο στο χώρο και αρχίζουν να περπατούν προσποιούμενοι ότι βρίσκονται σε μία πολύβουη πόλη. Καθώς περπατούν προσέχουν να μην πέσουν επάνω στους άλλους, ενώ ταυτόχρονα κινούνται γρήγορα προς τον προορισμό τους (π.χ. δουλειά, σχολείο, μία συνάντηση). Αν το επιθυμούν ή αν απαιτείται μπορούν να κοιτάζουν τους άλλους στα μάτια επιβεβαιώνοντας με αυτό τον τρόπο την παρουσία τους. Στην πορεία ο εμπυχωτής δίνει οδηγίες για το πώς θα πρέπει να αλλάξουν το περπάτημά τους ανάλογα με το εάν : ανήκουν σε αυτήν την πόλη ή δεν ανήκουν.

Επιπλέον ο εμπυχωτής, παροτρύνει τους συμμετέχοντες να παρατηρήσουν και να μαντέψουν ποιός ανήκει ή ποιός δεν ανήκει στην πόλη, όπως επίσης και να δικαιολογήσουν πώς κατάλαβαν τη διαφορά.

Παραλλαγή: Μισοί-μισοί αρχίζουν να περπατούν σαν να βρίσκονται σε μία πόλη που την γνωρίζουν καλά και νοιώθουν ασφαλείς. Μετά από λίγο αυτοί που δεν περπατούν αρχίζουν να κάνουν εκκωφαντικό θόρυβο χτυπώντας τα θρανία και τις καρέκλες, ενώ δίνεται η οδηγία ότι τώρα περπατούν σε μία κατεστραμμένη πόλη γεμάτη συντρίμια.

Πώς είναι τελικά να περπατάς ή να ζεις σε μία πόλη που δεν την ξέρεις ή δεν την αναγνωρίζεις πια;

➤ *Κάνε ένα βήμα μπροστά αν...*

Ο εμπυχωτής μοιράζει σε κάθε μέλος της ομάδας από ένα χαρτάκι πάνω στο οποίο αναγράφονται κάποια στοιχεία για την ταυτότητα του προσώπου που θα υποδυθούμε (παράδειγμα: Κούρδος πρόσφυγας που απέτυχε να πάρει πολιτικό άσυλο, άστεγος). Στη συνέχεια κάνουμε μία σειρά ο ένας δίπλα στον άλλον και ο εμπυχωτής αρχίζει μία σειρά ερωτήσεων (παράδειγμα: μπορείς να ταξιδέψεις στο εξωτερικό οποιαδήποτε στιγμή το θελήσεις;). Αν η απάντηση στην ερώτηση είναι «ναι» κάνουμε ένα βήμα μπροστά. Ποιοί έχουν προχωρήσει πιο μπροστά από τους υπόλοιπους; Ποιοί έχουν μείνει στάσιμοι; Ένας – ένας αποκαλύπτουμε την ταυτότητα μας.

➤ *Τι κοιτάζουν...*

Παρατηρούμε μία φωτογραφία που απεικονίζει δύο παιδιά από την Γάζα να κοιτάζουν μέσα απο την τρύπα ενός μεταλλικού παραπετάσματος διάτρητο από σφαίρες.

Χωριζόμαστε σε ομάδες και φτιάχνουμε εικόνες για το τι μπορεί να κοιτάζουν τα παιδιά-εικόνες πτωμάτων, εικόνες οικογενειών που κλαίνε για τους δικούς τους, εικόνες ανθρώπων σε πανικό κ.τ.λ.

Παραλλαγή: Τα παιδιά συζητάνε για τα διαφορετικά πράγματα που μπορεί να κοιτάζουν τα παιδιά. Χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα παρουσιάζει μία παγωμένη εικόνα που ζωντανεύει καθώς ο εμπυχωτής ή ένας εθελοντής πλησιάζει μία μία τις ομάδες.

➤ *Κόμικς*

Τα παιδιά διαλέγουν κάποιον από τους μονολόγους, ή μέρος κάποιου από τους μονολόγους ή κάποιο σημείο της παράστασης που τους έκανε εντύπωση και το αποτυπώνουν σε μορφή κόμικς.

➤ «Γάζα είναι...»

Αφού έχει προηγηθεί συζήτηση σε σχέση με την παράσταση και τους Μονολόγους από τη Γάζα, σε ένα μεγάλο χαρτόνι ο καθένας γράφει τί είναι η Γάζα για αυτόν.

2. Ελευθερία-ανελευθερία

➤ *Βγές έξω*

Όλοι κάνουν ένα μεγάλο κύκλο. Ένας μπαίνει μέσα και προσπαθεί να βγεί από τον κύκλο ενώ οι άλλοι τον εμποδίζουν.

➤ *Γάτα-ποντίκι.*

Όλοι κάνουν έναν κύκλο. Κάποιος είναι η γάτα και κάποιος άλλος το ποντίκι. Το ποντίκι βρίσκεται μέσα στον κύκλο και η γάτα απ' έξω. Σκοπός της γάτας είναι να πιάσει το ποντίκι. Τα άτομα του κύκλου προστατεύουν το ποντίκι και εμποδίζουν τη γάτα να μπει μέσα. Το παιχνίδι τελειώνει αν η γάτα πιάσει το ποντίκι ή σε περίπτωση που η γάτα μείνει μόνη μέσα στον κύκλο όπου τότε ο κύκλος κλείνει και την εγκλωβίζει.

➤ *Η μεγάλη απόδραση*

Στον ένα τοίχο το χώρο όπου βρισκόμαστε τοποθετούνται δύο εθελοντές με δεμένα τα μάτια. Είναι οι φρουροί που φυλάνε την μοναδική έξοδο της φυλακής. Άλλοι τέσσερις εθελοντές με επίσης δεμένα τα μάτια τοποθετούνται στον ακριβώς απέναντι τοίχο. Είναι οι φυλακισμένοι που προσπαθούν να αποδράσουν. Στο χώρο που μεσολαβεί ανάμεσα στους φύλακες και τους φυλακισμένους τοποθετούνται καρέκλες ή θρανία που λειτουργούν σαν εμπόδια. Στόχος των κρατουμένων είναι να καταφέρουν να αγγίξουν τον απέντι τοίχο όπου βρίσκεται η έξοδος, χωρίς να τους πιάσουν οι φρουροί. Όσοι δεν συμμετέχουν, παρατηρούν τους υπόλοιπους και επεμβαίνουν σε περίπτωση που δουν ότι κάποιος κινδυνεύει να χτυπήσει.

3. Ταυτότητα

➤ *Ο κύκλος της ζωής*

Καθόμαστε σε κύκλο. Στο κέντρο του κύκλου τοποθετείται ένα μεγάλο κομμάτι χαρτιού στη μέση του οποίου είναι γράμμενα το όνομα και η ηλικία ενός από τους ήρωες του έργου. Το υπόλοιπο χαρτί διαιρείται σε τέσσερα τμήματα που πρόκειται να λειτουργήσουν αντιπροσωπευτικά για συγκεκριμένες πτυχές της ζωής του χαρακτήρα και τους ανθρώπους με τους οποίους αλληλεπιδρά. Τα παραπάνω τμήματα τιτλοφορούνται ως εξής: Σπίτι, Οικογένεια, Παιχνίδι και Ημέρα.

Ο επικεφαλίδα «Σπίτι» υποδεικνύει το μέρος όπου ζει ο χαρακτήρας ενώ η επικεφαλίδα «Οικογένεια» υποδεικνύει την οικογένεια, από τους πιο κοντινούς μέχρι τους πιο μακρινούς συγγενείς. Το «Παιχνίδι» υποδεικνύει οποιαδήποτε τύπου κοινωνική ζωή, ενώ τέλος η «Ημέρα» υποδεικνύει την καθημερινότητα του χαρακτήρα.

Ολόκληρη η ομάδα προχωρεί σε καταιγισμό ιδεών και εισάγει πληροφορίες και ιδέες για τον χαρακτήρα στο κατάλληλο τμήμα. Χωριζόμαστε σε τέσσερις ομάδες και κάθε ομάδα δημιουργεί, με βάση τις ιδέες και τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρωθεί, ένα μικρό διάλογο αναμέσα στον κεντρικό ήρωα και έναν από του χαρακτήρες που έχουν καταγραφεί στο τμήμα που ανέλαβαν.

➤ **Φυσιολογικό**

Ο καθένας διαλέγει να αναπαραστήσει μια καθημερινή ή συνηθισμένη του δραστηριότητα. Με το σύνθημα του εμπυχωτή όλοι κάνουν τις δραστηριότητές τους. Ξαφνικά ο εμπυχωτής λέει «στοπ! Βόμβα». Τότε όλοι παγώνουν για λίγο και σε σιωπή παίρνουν ένα τετράδιο και ένα στυλό. Στη συνέχεια ο καθένας γράφει στο ημερολόγιό του ξεκινώντας με τη φράση «Έκανα...(και τη δραστηριότητα που έκανε) όταν έσκασε η βόμβα.» και περιγράφει τί συνέβη και πώς ένιωσε.

Ο εμπυχωτής μπορεί να βάλει μουσική που να εμπνέει τα παιδιά για γράψιμο. Στο τέλος αν θέλει κάποιος εθελοντής μοιράζεται το απόσπασμα από το ημερολόγιο.

4. Σχέσεις

➤ **Ασπίδα & Βόμβα**

Ο εμπυχωτής ζητάει από τους συμμετέχοντες να αρχίσουν να κινούνται στο χώρο και, χωρίς να το πουν σε κανέναν, να διαλέξουν έναν από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες. Το άτομο που διάλεξαν είναι μία «βομβα» και πρέπει να κρατηθούν μακριά του όσο περισσότερο μπορούν. Στη συνέχεια διαλέγουν ένα δεύτερο άτομο, πάλι χωρίς να το πουν σε κανέναν. Το νέο αυτό πρόσωπο που διάλεξαν είναι η «ασπίδα» τους και πρέπει να φροντίσουν, καθώς κινούνται στο χώρο, να βρίσκεται ανάμεσα σε αυτούς και την «βόμβα» τους καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας.

➤ **Υπνωτισμός**

Χωριζόμαστε σε ζευγάρια. Ο ένας είναι το Α, ο άλλος το Β. Ο Α τοποθετεί την παλάμη μπροστά στο πρόσωπο του Β σε απόσταση περίπου 30 εκατοστών. Ο Α ακολουθεί τις κινήσεις του χεριού του Β, προσέχοντας πάντα το πρόσωπό του να είναι παράλληλα με την παλάμη του Α. Ο Α μπορεί να καθοδηγήσει τον Β σε αστείες, περίεργες ή ακόμα και άβολες διαδρομές. Ο Α μπορεί επίσης, να αλλάξει χέρια, εάν το επιθυμεί. Μετά από λίγο αντιστρέφονται η ρόλοι, και ο Β οδηγεί ενώ ο Α ακολουθεί. Στη συνέχεια, τα ζευγάρια μπορούν να γίνουν τετράδες και αποφασίζουν ποιός θα οδηγεί την νέα ομάδα. Ο «αρχηγός» μπορεί να χρησιμοποιήσει και τα δυο του χέρια για να κατευθύνει την ομάδα, ενώ οι υπόλοιποι επιλέγουν ποιό χέρι ακολουθούν. Στη συνέχεια οι τετράδες γίνονται οκτάδες και αυτό μπορεί να συνεχιστεί μέχρι να καταλήξουμε σε ολόκληρη την ομάδα να ακολουθεί ένα άτομο.

Πώς ένιωσες όταν σε οδηγούσαν ή όταν σε ακολουθούσαν; Μπορείς να συσχετίσεις τα συναισθήματα ή τις σκέψεις που σου προκάλεσε αυτή η άσκηση με κάτι που είδες στην παράσταση;

➤ **Ιστό-λόγιο**

Οι συμμετέχοντες σε κύκλο κρατάνε ένα κουβάρι σπάγγο και το πετάνε ο ένας στον άλλον κρατώντας την άκρη του και λέγοντας από μία λέξη που αντανακλά κατά τη γνώμη τους την αίσθηση που τους άφησε το έργο ή την κατάσταση που επικρατεί στη Γάζα.

Τι μας θυμίζει ο ιστός που δημιουργήθηκε; Πώς συνδέονται οι λέξεις και οι έννοιες; Πώς μπορεί να διαλυθεί; Αρχίζουμε να τυλίγουμε το κουβάρι ξεκινώντας από τον τελευταίο που μίλησε λέγοντας το αντίθετο των λέξεων που είπαμε πριν.

5. Αλλαγή

➤ **Το μουσείο ή «πριν και μετά το βομβαρδισμό»**

Χωριζόμαστε σε 5 ομάδες των 3-4 ατόμων. Σε κάθε ομάδα δίνουμε ένα χαρτάκι όπου αναγράφεται μία από τις ακόλουθες λέξεις: γειτονιά, σχολείο, οικογένεια, φίλοι, όνειρα.

Ενημερώνουμε τους συμμετέχοντες ότι βρισκόμαστε σε ένα διαφορετικό μουσείο, ένα μουσείο στο οποίο εκτίθενται γλυπτά που αναπαριστούν την καθημερινή μας ζωή και τα όνειρά μας. Πιο συγκεκριμένα βρισκόμαστε στον πρώτο όροφο όπου φιλοξενείται η έκθεση με τίτλο: «πριν το βομβαρδισμό». Κάθε ομάδα δημιουργεί, ανάλογα με το χαρτάκι που τις έχει δοθεί, μία παγωμένη εικόνα που αντανακλά τα όνειρά μας, τις επιθυμίες μας ή στιγμές

που έχουμε ζήσει στο σχολείο, τη γειτονιά, με την οικογένειά μας ή τους φίλους μας. Στη συνέχεια, προχωράμε στο δεύτερο όροφο όπου φιλοξενείται η έκθεση με τίτλο: «μετά τον βομβαρδισμό». Τώρα δημιουργούμε καινούργιες παγωμένες εικόνες με το ίδιο θέμα αλλά λαμβάνοντας υπ'όψιν τη νέα συνθήκη. Ποιές οι διαφορές από εικόνα σε εικόνα; Παρέμεινε κάτι ίδιο;

➤ *Εικόνες*

Χωριζόμαστε σε ομάδες των 4-6 ατόμων. Κάθε ομάδα φτιάχνει μια παγωμένη εικόνα με θέμα μια μέρα στο σχολείο στην Ελλάδα. Στη συνέχεια φτιάχνει μια δεύτερη εικόνα με θέμα μια μέρα στο σχολείο στη Γάζα. Κάθε ομάδα παρουσιάζει στις υπόλοιπες τις δύο εικόνες καθώς και την μετάβαση από την πρώτη στη δεύτερη.

6. Φόβοι και Όνειρα

➤ *Τι φοβάσαι; Τι ονειρεύεσαι;*

Τί φοβάσαι; Χωριζόμαστε σε ζευγάρια. Ο ένας είναι ο Α, ο άλλος ο Β. Ο Α είναι ο γλύπτης και ο Β ο πηλός. Ο Α σμιλεύει τον Β σε ένα άγαλμα που εκφράζει το μεγαλύτερο φόβο του. Στη συνέχεια οι ρόλοι αλλάζουν και ο Β γίνεται ο γλύπτης ενώ ο Α γίνεται ο πηλός.

Αν ήσουν στη Γάζα τί θα φοβόσουν; Μοιάζουν οι φόβοι σου με εκείνους που θα είχες αν έμενες στη Γάζα;

Τί ονειρεύεσαι; Σε καινούρια ζευγάρια ο καθένας με τη σειρά του φτιάχνει το άγαλμα του πιο σημαντικού από τα όνειρά σου.

Αν ήσουν στη Γάζα τί θα ονειρευόσουν; Μοιάζουν τα όνειρα σου με εκείνα που θα είχες αν έμενες στη Γάζα;

➤ *Αντίπαλοι*

Όλοι μαζί φτιάχνουμε ένα σταδιακό ομαδικό Tableau vivant. Ο καθένας μπαίνει στην σκηνή και παίρνει μια παγωμένη στάση με θέμα «ο πόλεμος». Αυτό είναι το γλυπτό του πολέμου. Αφού μπουν όλοι στην εικόνα, ο πόλεμος κινείται και αποκτά ήχο και μετά παγώνει. Κάποιος βγαίνει από την εικόνα και πάει απέναντι από τον πόλεμο σε μια παγωμένη στάση για να τον πολεμήσει. Ο πόλεμος κινείται πάλι. Κάποιος δεύτερος πάει στην απέναντι εικόνα και σιγά σιγά όλοι φεύγουν από το γλυπτό του πολέμου και πάνε στο απέναντι γλυπτό μέχρι που δε μένει κανείς στο γλυπτό του πολέμου. Νίκησαν!

➤ *Ρηματίζω*

Μετά από ανάγνωση των μονολόγων ή μετά από καταιγισμό ιδεών σημειώνουμε σε ένα χαρτί τα ρήματα που συντάμε περισσότερο ή αυτά με την μεγαλύτερη ένταση, δύναμη. Χαμηλώνουμε ή σβήνουμε τα φώτα, κλείνουμε τις κουρτίνες και αρχίζουμε να περπατάμε στο χώρο. Ο εμπυχωτής διαβάζει δυνατά και κοφτά τα ρήματα σαν να δίνει εντολές σε στρατιώτες και οι συμμετέχοντες τα αναπαριστούν. Εναλλακτικά ο εμπυχωτής διαβάζει τα ρήματα και οι συμμετέχοντες αντιδρούν στο άκουσμα τους.

7. Παρελθόν και μέλλον

➤ *24 ώρες πριν*

Σε ομάδες φτιάχνουμε μικρά θεατρικά δρώμενα με θέμα:

- Στιγμές από τη ζωή των παιδιών πριν το βομβαρδισμό
- Τι έκαναν το βράδυ πριν το βομβαρδισμό;
- Όνειρα που είχαν πριν το βομβαρδισμό

➤ *20 χρόνια μετά...*

Διαλέξτε έναν από τα παιδιά των μονολόγων ή κάποιον φανταστικό χαρακτήρα που θα μπορούσε να μένει στη Γάζα και μεταφερθείτε 20 χρόνια μετά. Τί θα έλεγε; Πού είναι; Τί θα έγραφε στο ημερολόγιό του; Άλλαξε τίποτα;